

Beursjaar 2001

In 2001 zijn Nederlandse aandelen bijna 140 miljard euro minder waard geworden. Dat verlies was al bereikt voor de terroristische aanslagen van 11 september. De aandelenbeurzen waren het gehele jaar al in de greep van een economische recessie.

Het jaar 2001 is het op een na slechtste jaar in de naoorlogse beursgeschiedenis. Alleen tijdens de oliecrisis in 1974 leden beleggers in Nederlandse aandelen gemiddeld grotere verliezen. Toch verliep 2001 niet voor alle beleggers negatief. Bij de aandelen vormde de sector bouwnijverheid een positieve uitzondering. Ook beleggers in obligaties en vastgoedfondsen hebben in 2001 een positief rendement behaald.

Snelle afkoeling

Het afgelopen beursjaar zal altijd wel verbonden blijven met de terroristische aanslagen op 11 september in de Verenigde Staten. Feitelijk waren de aandelenbeurzen het gehele jaar in de greep van de snelle afkoeling van de mondiale economie. De overinvesteringen in met name de ICT-branche, de winstwaarschuwingen en de terugval van de economische groei voedden de angst voor een economische recessie.

Klap van 11 september

Op het moment dat de vliegtuigen zich in de WTC-torens boorden, stonden de Nederlandse aandelen gemiddeld op een verlies van ruim 23 procent sinds eind 2000. De aanslagen veroorzaakten een nerveuze reactie. Binnen twee weken daalden de aande-

len in Amsterdam met nog eens 19 procent. Daarna volgde een herstel. Vier weken na de aanslagen was de CBS-koersindex al weer bijna terug op het niveau van vóór 11 september. Daarna vertoonden de aandelenkoersen een grillig verloop. De graadmeter sloot het jaar op 708,0. De Nederlandse aandelenmarkt is hiermee de klap van 11 september te boven, maar staat ten opzichte van een jaar geleden nog altijd op een verlies van 21,1 procent. In een jaar zijn de aandelen bijna 140 miljard euro minder waard geworden.

Oliecrisis

De koersdaling van 21,1 procent in 2001 betekent de op een na grootste daling in een kalenderjaar sinds de Tweede Wereldoorlog. Alleen tijdens de oliecrisis in 1974 zijn de koersen van Nederlandse aandelen in een jaar sneller gedaald (-26,9 procent). In 1987, het jaar van de beurskrach in oktober na de zogeheten zwarte maandag, daalden de koersen minder scherp. Het gemiddelde koersverlies bedroeg toen 21,0 procent. De jaren 1966 (-19,3 procent) en 1973 (-19,2 procent) complementeren de vijf slechtste beursjaren. Het hoogste rendement op aandelen werd behaald in 1954. In dat jaar, het begin van een periode van hoogconjunctuur, werden de aandelen ruim 67 procent meer waard.

Vastgoedfondsen

Niet voor alle beleggers was 2001 een slecht jaar. Beleggers in vastgoedfondsen realiseerden in het afgelopen jaar het beste resultaat met een gemiddeld rendement van 10,3 procent. Ook een belegging in obligaties leverde in 2001 een positief resultaat op. De vlucht in obligaties vanwege de koersdalingen op de aandelenmarkt en de wereldwijde vertraging van de economische groei zorgden voor een dalende kapitaalmarktrente en stijgende obligatiekoersen. Het totale rendement op Nederlandse obligaties in 2001 bedraagt 6,0 procent.

Aandelen beter dan obligaties

Ondanks het fors negatieve rendement in 2001 scoren aandelen op termijn nog steeds beter dan obligaties. Het totale rendement op aandelen, waarin het uitgekeerde dividend is meegerekend, bedraagt over de afgelopen achttien jaar 15,6 procent. Dit is fors hoger dan het gemiddelde rendement van obligaties sinds de start van de CBS-herbeleggingsindex ultimo 1983 van 7,7 procent.

Het rendement op Nederlandse aandelen bedraagt over 2001, inclusief dividend –19,2 procent. Het totale rendement in Amsterdam is hiermee achtergebleven bij het wereldgemiddelde, dat volgens de MSCI-wereldherbeleggingsindex met 12,7 procent is gedaald. Met name de Amerikaanse aandelen hielden de schade beperkt. De Dow Jones-koersindex daalde in 2001 met 7,7 procent. Inclusief de dividenduitkeringen is het verlies dus nog kleiner.

Bouwsector uitschieter

De sector bouwnijverheid is met een totaal rendement van 19,0 procent een positieve uitschieter bij de bedrijfstakken. Alle andere sectoren waarvoor het CBS een beursindex berekent, hebben in 2001 een negatief resultaat behaald. De verliezen zijn het grootst in de sectoren transport en communicatie (–38,4 procent) en de niet-financiële dienstverlening (–31,3 procent). Op de langere termijn, vanaf 1983, scoren vooral de handel (17,8 procent) en de financiële instellingen (17,5 procent) per jaar bovengemiddeld. De sector transport en communicatie blijft hierbij met een rendement van 7,5 procent ver achter.

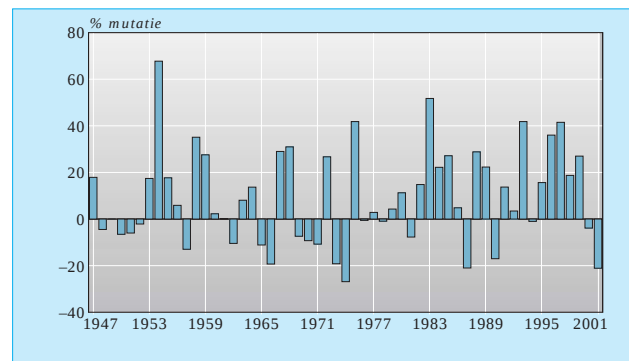
Telecomaandelen

Voor de fondsen van de Nieuwe Economie is 2001 een desastreus jaar geworden. Vooral de sector transport en communicatie met veel telecomaandelen, zoals KPN, UPC en VersaTel moest een fors verlies noteren (–38,4 procent). Dit verlies komt bovenop het verlies van ruim 60 procent in 2000. Het koersverloop van deze sector laat zien dat de hype van de Nieuwe Economie voorbij is. De hype startte begin 1998 en bereikte half maart 2000 zijn hoogtepunt. In deze periode realiseerde de sector transport en communicatie een rendement van bijna 400 procent. De daling die daarop volgde duurde tot half september 2001. In anderhalf jaar verloor de sector 90 procent van zijn waarde.

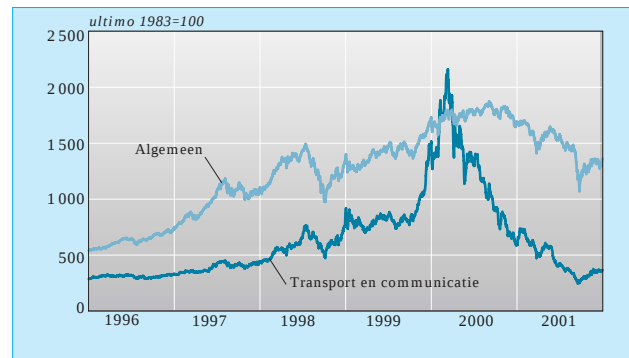
CBS-koersindex aandelen, 2001

Koersrendement op aandelen

Koersontwikkeling aandelen

Beleggingsfondsen

Ook de beleggingfondsen konden zich niet onttrekken aan de malaise op de aandelenbeurzen. Beleggingsfondsen die zich richten op Nederlandse aandelen hebben in 2001 een rendement behaald van –21,5 procent. Dit is lager dan het rendement van alle Nederlandse aandelen tezamen (–19,2 procent). Ook de wereldwijd beleggende aandelenfondsen deden het met een rendement van –22,3 procent beduidend slechter dan het gemiddelde van de markt waarop zij beleggen (–12,7 procent).

Paul van der Beek en Jos van Heiningen